

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО СКЛАДАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
В ОДЕСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ
МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ**

Одеса — 2022

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО СКЛАДАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
В ОДЕСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ
МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ**

Одеса — 2022

УДК 61:378(083.131)

Укладачі:

Марічереда Валерія Геннадіївна, доктор медичних наук, професор, проректор з науково-педагогічної роботи

Анненкова Ірина Петрівна, доктор педагогічних наук, доцент, в. о. начальника відділу забезпечення якості освіти

Борщ Вікторія Ігорівна, доктор економічних наук, доцент, проректор із перспективного розвитку

Котюжинська Світлана Георгіївна, доктор медичних наук, професор, декан медичного факультету № 1

Кусик Наталя Львівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри клінічної епідеміології

Бурячківський Едуард Станіславович, кандидат медичних наук, доцент, декан міжнародного факультету

Рецензенти:

Листопад Олексій Анатолійович, доктор педагогічних наук, професор, Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського, м. Одеса

Кузнєцова Неля Вікторівна, кандидат педагогічних наук, доцент, КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради», м. Одеса

*Рекомендовано до друку
рішенням Вченої ради Одеського національного
медичного університету
Протокол № 9 від «23» червня 2022 р.*

© В. Г. Марічереда, І. П. Анненкова,
В. І. Борщ та ін., укладачі, 2022

© Одеський національний медичний
університет, 2022

ЗМІСТ

Вступ	4
I. Робоча програма навчальної дисципліни	7
II. Силабус навчальної дисципліни	16
III. Методичні розробки до лекцій з навчальної дисципліни.....	21
IV. Методичні розробки до практичних/семінарських/ лабораторних занять з навчальної дисципліни	23
V. Методичні рекомендації до самостійної роботи здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни.....	27
Додатки	33
Додаток 1. Макет оформлення робочої програми навчальної дисципліни.....	34
Додаток 2. Макет оформлення силабусу навчальної дисципліни	43
Додаток 3. Макет оформлення методичних розробок до лекцій з навчальної дисципліни.....	45
Додаток 4. Макет оформлення методичних розробок до практичних/семінарських/лабораторних занять з навчальної дисципліни.....	48
Додаток 5. Макет оформлення методичних розробок до самостійної роботи здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни.....	54

ВСТУП

Методичні рекомендації до складання та оформлення навчально-методичного забезпечення освітнього процесу в Одеському національному медичному університеті розроблені як складова системи управління якістю освіти, базуються на вимогах Положення про навчально-методичне забезпечення освітнього процесу в Одеському національному медичному університеті та встановлюють однакові вимоги до складу, змісту й оформлення навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін, передбачених навчальними планами, за якими проводиться підготовка фахівців у Одеському національному медичному університеті (ОНМедУ).

Передбачений методичними рекомендаціями обсяг навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни є однією з умов, що дає змогу досягти якості освітньої діяльності, ефективно організувати роботу здобувача вищої освіти.

У методичних рекомендаціях комплексно представлені загальні відомості про склад, структуру, зміст і форми навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін, вимоги до оформлення робочих програм навчальних дисциплін; силабусів навчальної дисципліни; методичних розробок до лекцій з навчальної дисципліни; методичних розробок до практичних/семінарських/лабораторних занять з навчальної дисципліни; методичних розробок до самостійної роботи здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни.

Мета методичних рекомендацій — систематизувати інформацію щодо розроблення й оформлення навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін.

Відповідно до законів України «Про освіту» та «Про вищу освіту», заклади вищої освіти мають право самостійно вирішувати питання складу та змісту навчально-методичного забезпечення освітнього процесу з урахуванням вимог законодавства. При цьому варто враховувати специфіку закладу вищої освіти, галузі знань та/або спеціальності, конкретної освітньої програми та ін.

Освітній процес в ОНМедУ здійснюється на підставі Закону України «Про вищу освіту» та Положення про організацію освітнього процесу здобувачами вищої освіти в Одеському національному медичному університеті за такими формами: навчальні заняття; самостійна робота; практична підготовка; контрольні заходи.

Основним документом навчально-методичного забезпечення дисципліни, передбаченим освітнім законодавством, є робоча програма навчальної дисципліни, вимоги до змісту якої встановлені п. 38 Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності (програма навчальної дисципліни, заплановані результати навчання, порядок оцінювання результатів навчання, рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті).

Навчально-методичне забезпечення навчальної дисципліни на кафедрі включає:

— робочі програми навчальних дисциплін, які викладаються на кафедрі;

— силабуси навчальних дисциплін;

— методичні розробки до лекцій з навчальних дисциплін;

— методичні розробки до практичних (семінарських) лабораторних занять з навчальних дисциплін;

— методичні рекомендації до самостійної роботи здобувачів вищої освіти з навчальних дисциплін;

— екзаменаційні білети;

— банк тестових занять для підготовки та проведення поточного та підсумкового оцінювання.

Усі навчально-методичні матеріали на кафедрі повинні бути представлені двома мовами — українською та англійською.

На стендах і в інформаційній системі мають бути розміщені такі навчально-методичні й організаційні матеріали:

— робочі програми навчальних дисциплін на поточний навчальний рік;

— календарно-тематичний план;

— перелік питань для підсумкового контролю;

— графік чергувань викладачів на кафедрі.

Інші документи і форми навчально-методичного забезпечення дисципліни можуть визначати викладач і кафедра (група забезпечення освітньої програми), виходячи із необхідності максимально повного надання здобувачам вищої освіти всієї інформації та матеріалів, необхідних для успішного вивчення дисципліни. Зокрема, це можуть бути підручники та навчальні посібники, а також авторські матеріали, розроблені викладачем: конспекти лекцій; методичні вказівки та рекомендації; індивідуальні завдання; збірники ситуаційних завдань (кейсів); приклади розв'язування типових задач або виконання типо-

вих завдань; мультимедійні презентації; ілюстративні матеріали; каталоги ресурсів тощо.

Викладач може надавати здобувачам вищої освіти посилання на доступну для них наукову, навчальну та методичну літературу, а також на електронні ресурси та інші джерела інформації, у т. ч. іноземні та міжнародні, які мають дозвіл власника авторських прав на вільне використання в освітньому процесі.

Здобувачам вищої освіти має бути забезпечений вільний та зручний постійний доступ до навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни (з урахуванням вимог законодавства щодо інформації з обмеженим доступом). Рекомендовані для вивчення дисципліни література та інші джерела інформації мають бути доступні здобувачам вищої освіти на безоплатній основі, зокрема: у бібліотеці закладу вищої освіти; на електронних ресурсах закладу вищої освіти; у визначених в робочій програмі навчальної дисципліни відкритих державних реєстрах, інформаційних системах, базах даних тощо; на зазначених у робочій програмі навчальної дисципліни зовнішніх електронних ресурсах, що надають вільний доступ до інформації.

I. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Структура робочої програми навчальної дисципліни містить титульну сторінку і такі розділи:

1. Опис навчальної дисципліни.
2. Мета та завдання навчальної дисципліни, компетентності, програмні результати навчання.
3. Зміст навчальної дисципліни.
4. Структура навчальної дисципліни.
5. Теми лекційних занять/семінарських занять (за необхідності)/практичних занять (за необхідності)/лабораторних занять (за необхідності).
6. Самостійна робота здобувача вищої освіти.
7. Методи навчання.
8. Форми контролю та методи оцінювання (у т. ч. критерії оцінювання результатів навчання).
9. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти.
10. Методичне забезпечення.
11. Питання для підготовки до підсумкового контролю.
12. Рекомендована література.
13. Електронні інформаційні ресурси.

Варто дотримуватися загального обсягу робочої програми навчальної дисципліни від 5 до 20 сторінок з урахуванням обсягу дисципліни. Додатки у робочій програмі навчальної дисципліни не передбачаються.

1. Опис навчальної дисципліни

Опис навчальної дисципліни повинен включати: кількість кредитів ЄКТС (ECTS); кількість змістових модулів відповідно до освітньої програми; галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти; загальну кількість годин, передбачених навчальним планом для вивчення дисципліни; форму підсумкового контролю.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни, компетентності, програмні результати навчання

Мета та завдання вивчення навчальної дисципліни зазначаються у контексті спеціальності з урахуванням вимог освітньої програми та стандарту вищої освіти (за наявності). Слід вказати визначені освітньою програмою компетентності та програмні результати навчання,

для формування яких використовується ця навчальна дисципліна. Для вибіркових дисциплін може бути наведено коротке пояснення можливостей та переваг, які надає вивчення дисципліни.

Програмні результати навчання. Слід вказати, що повинен здобувач вищої освіти знати, розуміти, бути здатним продемонструвати після завершення вивчення навчальної дисципліни. Формулювання результатів навчання для обов'язкових дисциплін має базуватися на результатах навчання, визначених відповідною освітньою програмою (програмних результатах навчання) та деталізувати їх (знати, вміти).

3. Зміст навчальної дисципліни

Перелік змістових модулів з описом кожної теми.

4. Структура навчальної дисциплін

Структура навчальної дисципліни подається у вигляді таблиці та враховує усі види аудиторних і позааудиторних навчальних робіт здобувача вищої освіти як очної (денної), так і заочної форм навчання. Загальна кількість годин має відповідати навчальному плану.

5. Темі лекційних занять/семінарських занять (за необхідності)/ практичних занять (за необхідності)/ лабораторних занять (за необхідності)

У робочій програмі теми лекційних/семінарських/практичних/лабораторних занять відображаються у вигляді таблиць. Тема кожного заняття повинна мати назву та кількість годин, відведених на його проведення. Тема може дублювати із розділом «Структура навчальної дисципліни», але має містити у т. ч. уточнювальні формулювання щодо конкретних видів робіт згідно з темою. Якщо такий вид занять не передбачений навчальним планом, потрібно написати — не передбачено.

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

Самостійна робота має охоплювати всю навчальну програму із зазначенням кількості годин, відведених на виконання кожної теми або завдання (п. 2.3 Положення про організацію освітнього процесу здобувачами вищої освіти в Одеському національному медичному університеті).

Індивідуальні завдання як один з видів самостійної роботи здобувача вищої освіти мають включати назву, їхній обсяг, коротку характеристику змісту і вимог до виконання та оцінювання.

Індивідуальні завдання є різновидом індивідуальної позааудиторної самостійної роботи здобувачів вищої освіти (п. 2.2 Положення про організацію освітнього процесу здобувачами вищої освіти в Одеському національному медичному університеті) з окремих навчальних дисциплін. Індивідуальні завдання включають: написання рефератів, історій хвороб, доповідей, курсових/магістерських (дипломних) робіт, виготовлення препаратів, схем, таблиць, відеофільмів тощо. Види індивідуальних завдань з певних навчальних дисциплін визначаються робочою програмою навчальної дисципліни. Індивідуальні завдання надаються кафедрою та виконуються студентом самостійно при консультуванні викладачем. Рекомендується виконання комплексних індивідуальних завдань кількома студентами. Індивідуальні завдання складаються, як правило, у кількох варіантах і включають загальні вимоги до написання й оформлення, рекомендації щодо виконання, список літератури і довідкові матеріали тощо. Індивідуальне завдання з певної навчальної дисципліни передбачає закріплення, узагальнення та застосування знань, набутих студентом під час вивчення дисципліни, для комплексного розв'язання конкретного фахового завдання. Студент повинен написати та захистити історію хвороби у викладача згідно з навчальною програмою.

У робочих програмах навчальних дисциплін подається тематика індивідуальних завдань, вимоги до звітування/захисту тощо.

Вимоги щодо підготовки, оформлення, захисту курсових/магістерських (дипломних) робіт мають бути оформленими у вигляді окремих методичних рекомендацій.

7. Методи навчання

Вказати методи навчання, які будуть використані у процесі проведення лекційних, практичних, семінарських, лабораторних та інших видів навчальних занять.

За характером подання та сприйняття інформації розрізняють такі методи:

- *Словесні*: лекції (проблемні, лекції-візуалізації, лекції з аналізом конкретних ситуацій), розповідь, пояснення, бесіда, інструктаж, дискусія, диспут, обговорення проблемних ситуацій, обговорення клінічних ситуацій, ситуаційне навчання.

- *Наочні*: ілюстрація (у т. ч. мультимедійні презентації), демонстрація, метод безпосереднього спостереження, презентація результатів власних досліджень.

- *Практичні*: вправи; тренувальні вправи; творчі вправи; розв'язання розрахункових задач; розв'язання клінічних завдань; практичні роботи; лабораторні роботи; виконання дослідів; метод проєктів (проєктування); метод «стандартизований пацієнт»; симуляційне навчання; відпрацювання практичних навичок на муляжах, манекенах; курація хворих; написання навчальної історії хвороби; виконання індивідуальних завдань.

Зазначений перелік методів не є вичерпним і може доповнюватись викладачем самостійно.

8. Форми контролю та методи оцінювання (у т. ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Формами контролю прийнято використовувати: залік, диференційований залік, іспит (п. 3.2 Положення про організацію освітнього процесу здобувачами вищої освіти в Одеському національному медичному університеті).

Видами контролю прийнято використовувати: поточний/періодичний контроль (поточний контроль — це контроль за окремими темами; періодичний контроль — це контроль за змістовим модулем) та підсумковий контроль (п. 3.2 Положення про організацію освітнього процесу здобувачами вищої освіти в Одеському національному медичному університеті).

Необхідно вказати методи контролю окремо для поточного/періодичного контролю та підсумкового контролю.

Методи оцінювання на поточному/періодичному контролі: усне опитування, контрольні письмові роботи, оцінювання виконання індивідуальних завдань, оцінювання розв'язання розрахункових задач, захист результатів практичних, лабораторних робіт, оцінювання доповідей, оцінювання активності на занятті, тестування (бланкове або комп'ютерне), оцінювання есе, оцінювання виконання практичних навичок, захист історії хвороби.

Методи оцінювання на підсумковому контролі: усний залік, письмовий залік, диференційований залік, усний іспит, письмовий іспит, оцінювання портфоліо, тестування, захист проєктів тощо відповідно до специфіки й особливостей дисципліни, що вивчається.

Критерії оцінювання результатів навчання — це ознака, на основі якої проводиться оцінювання будь-чого і яка є мірою оцінки. Критерії оцінювання визначаються за допомогою якісних показників та ознак, що демонструють рівень сформованості навчальних досягнень здобувачів вищої освіти і трансформуються в оцінку згідно із затвердженою шкалою.

Критерії оцінювання результатів навчання необхідні для того, щоб визначити за допомогою якісних критеріїв мінімальний пороговий рівень оцінки і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку.

Результати академічної успішності здобувачів вищої освіти виставляються у вигляді оцінки за національною шкалою, 200-бальною та шкалою ЄКТС й мають стандартизовані узагальнені критерії оцінювання знань.

За національною шкалою:

— оцінка «відмінно» виставляється здобувачу вищої освіти, який систематично працював протягом семестру, показав під час екзамену різнобічні та глибокі знання програмного матеріалу, вмів успішно виконувати завдання, які передбачені програмою, засвоїв зміст основної та додаткової літератури, усвідомив взаємозв'язок окремих розділів дисципліни, їхнє значення для майбутньої професії, виявив творчі здібності у розумінні та використанні навчально-програмного матеріалу, проявив здатність до самостійного оновлення і поповнення знань; рівень компетентності — високий (творчий);

— оцінка «добре» виставляється здобувачу вищої освіти, який виявив повне знання навчально-програмного матеріалу, успішно виконує передбачені програмою завдання, засвоїв основну літературу, що рекомендована програмою, показав достатній рівень знань з дисципліни і здатний до їхнього самостійного оновлення та поновлення у ході подальшого навчання та професійної діяльності; рівень компетентності — достатній (конструктивно-варіативний);

— оцінка «задовільно» виставляється здобувачу вищої освіти, який виявив знання основного навчально-програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та наступної роботи за професією, справляється з виконанням завдань, передбачених програмою, допустив окремі помилки у відповідях на іспиті й при виконанні іспитових завдань, але володіє необхідними знаннями для подолання допущених помилок під керівництвом науково-педагогічного працівника; рівень компетентності — середній (репродуктивний);

— оцінка «незадовільно» виставляється здобувачу вищої освіти, який не виявив достатніх знань основного навчально-програмного матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може без допомоги викладача використати знання при подальшому навчанні, не спромігся оволодіти навичками самостійної роботи; рівень компетентності — низький (рецептивно-продуктивний).

Підсумковий контроль у формі заліків оцінюється за двобальною шкалою:

— оцінка «зараховано» виставляється здобувачу вищої освіти, який виконав навчальний план дисципліни, не має академічної заборгованості; рівень компетентності — високий (творчий);

— оцінка «не зараховано» виставляється здобувачу вищої освіти, який не виконав навчальний план дисципліни, має академічну заборгованість (середній бал нижче 3,0 та/або пропуски занять); рівень компетентності — низький (рецептивно-продуктивний).

Зазначені критерії оцінювання результатів навчання є орієнтовними, їх обов'язково потрібно адаптувати до навчальної дисципліни, для якої складається робоча програма.

9. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Робоча програма навчальної дисципліни повинна передбачати розподіл балів між поточним/періодичним та підсумковим контролем знань.

Оцінювання поточної успішності вивчення тем дисципліни виконується за традиційною 4-бальною шкалою. Наприкінці вивчення дисципліни розраховується поточна успішність — середній поточний бал (середнє арифметичне всіх поточних оцінок за традиційною шкалою, округлене до двох знаків після коми).

Підсумковий контроль. Здобувачі вищої освіти, які в повному обсязі виконали навчальну програму з дисципліни, не мають академічної заборгованості, їхній середній бал поточної успішності становить 3,00 та більше, на останньому занятті отримують залік, який виставляється як «зараховано»/«не зараховано». Наприкінці вивчення дисципліни, яка закінчується іспитом, до підсумкової атестації допускаються лише ті здобувачі вищої освіти, що виконали всі види робіт, передбачені навчальним планом (не мають пропусків), їхній середній бал за поточну навчальну діяльність становить 3,00 й більше.

Конвертація традиційної національної оцінки в багатобальну (максимум 200 балів) обов'язкова.

Багатобальна шкала характеризує фактичну успішність кожного здобувача вищої освіти із засвоєння навчальної дисципліни. Конвертація традиційної оцінки з дисципліни в 200-бальну виконується інформаційно — обчислювальним центром університету програмою «Контингент» за формулою:

<i>Середній бал успішності (поточної/з дисципліни) × 40</i>	
<i>національна оцінка</i>	<i>бали</i>
«5»	185–200
«4»	151–184
«3»	120–150

За рейтинговою шкалою ЄКТС оцінюються досягнення здобувачів вищої освіти з дисципліни, які навчаються на одному курсі однієї спеціальності, відповідно до отриманих ними балів, шляхом ранжування, а саме:

<i>Оцінка ECTS</i>	<i>Статистичний показник</i>
«A»	найкращі 10 % студентів
«B»	наступні 25 % студентів
«C»	наступні 30 % студентів
«D»	наступні 25 % студентів
«E»	останні 10 % студентів

Шкала ECTS встановлює належність здобувача вищої освіти до групи кращих чи гірших серед референтної групи однокурсників (факультет, спеціальність), тобто його рейтинг. При конвертації з багатобальної шкали, як правило, межі оцінок «A», «B», «C», «D», «E» не збігаються з межами оцінок «5», «4», «3» за традиційною шкалою.

Оцінка «A» за шкалою ECTS не може дорівнювати оцінці «відмінно», а оцінка «B» — оцінці «добре» тощо. Здобувачі вищої освіти, які одержали оцінки «FX» та «F» («2»), не вносяться до списку здобувачів, що ранжуються. Такі здобувачі вищої освіти після перескладання автоматично отримують бал «E».

Оцінка «FX» виставляється здобувачам вищої освіти, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але яким не зарахований підсумковий контроль. Оцінка «F» виставляється здобувачам вищої освіти, які відвідали усі аудиторні заняття з дис-

ципліни, але не набрали середнього балу (3,00) за поточну навчальну діяльність і не допущені до підсумкового контролю.

10. Методичне забезпечення

Розділ містить перелік конспектів лекцій, методичних вказівок до лабораторних робіт і практичних (семінарських) занять для забезпечення вивчення навчальної дисципліни, у т. ч. тих, що розміщені у відкритому доступі.

Відповідно до Положення про навчально-методичне забезпечення освітнього процесу в Одеському національному медичному університеті, основними документами навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни є: робоча програма навчальної дисципліни; силабус навчальної дисципліни; методичні розробки до лекцій з навчальної дисципліни; методичні розробки до практичних/семінарських/лабораторних занять з навчальної дисципліни; методичні рекомендації до самостійної роботи здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни.

Також до навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни на кафедрі належать: екзаменаційні білети; банк тестових занять для підготовки та проведення поточного та підсумкового оцінювання.

Інші документи та форми навчально-методичного забезпечення дисципліни можуть визначати викладач і кафедра (група забезпечення освітньої програми), виходячи з необхідності та з урахуванням специфіки навчальної дисципліни (конспекти лекцій; збірники ситуаційних завдань (кейсів); приклади розв'язування типових задач чи виконання типових завдань; мультимедійні презентації; ілюстративні матеріали тощо). За зміст та форму інших матеріалів навчально-методичного забезпечення дисципліни відповідальність несе викладач.

11. Питання для підготовки до підсумкового контролю

Розділ включає питання, які використовуються для проведення як поточного, так і підсумкового контролю.

12. Рекомендована література

У розділі необхідно вказати основні та додаткові джерела літератури. До переліку основної літератури включають нормативні доку-

менти, вітчизняні та зарубіжні підручники і навчальні посібники, у т. ч. розроблені викладачами кафедри (не більше 10 пунктів).

До переліку додаткової літератури, який призначений для більш поглибленого вивчення окремих розділів або тем, включаються різні довідкові, періодичні видання, зокрема з баз даних Scopus, Web of Science, монографії тощо.

Переліки рекомендованої літератури мають бути складені відповідно до вимог чинних бібліографічних стандартів. Джерела літератури мають бути оформлені відповідно до стандарту ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

Рекомендовані для вивчення дисципліни література та інші джерела інформації мають бути доступні здобувачам вищої освіти на безоплатній основі, зокрема: у бібліотеці закладу вищої освіти; на електронних ресурсах закладу вищої освіти; у визначених в робочій програмі відкритих державних реєстрах, інформаційних системах, базах даних тощо; на зазначених у робочій програмі зовнішніх електронних ресурсах, що надають вільний доступ до інформації.

13. Електронні інформаційні ресурси

Розділ повинен містити посилання на документи в інформаційних системах, які можуть бути корисними при вивченні навчальної дисципліни. Тут наводять електронні адреси сайтів та Інтернет-джерела з нормативною базою, які доступні здобувачам вищої освіти.

Макет оформлення робочої програми навчальної дисципліни наведений у Додатку 1.

II. СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Силабус навчальної дисципліни містить такі структурні елементи:

1. Назва закладу вищої освіти, факультету, кафедри.
2. Назва навчальної дисципліни.
3. Обсяг навчальної дисципліни: кількість кредитів і годин, що відводяться на вивчення навчальної дисципліни, семестр, навчальний рік.
4. Дні, час і місце проведення навчальної дисципліни.
5. Викладач(-і): прізвище, ім'я, по батькові викладача(-ів), науковий ступінь, вчене звання.
6. Контактна інформація.
7. Комунікація.
8. Анотація навчальної дисципліни: предмет вивчення дисципліни; пререквізити і постреквізити дисципліни; мета дисципліни; завдання дисципліни; очікувані результати.
9. Опис навчальної дисципліни: методи та форми навчання; зміст дисципліни; перелік рекомендованої літератури (основної).
10. Оцінювання: методи поточного контролю; методи підсумкового контролю; розподіл балів.
11. Самостійна робота здобувачів вищої освіти.
12. Політика навчальної дисципліни: політика щодо дедлайнів та перескладання; політика щодо академічної доброчесності; політика щодо відвідування та запізнь; використання мобільних пристроїв; поведінка в аудиторії.

Структурні елементи 1–6 оформлюються у вигляді таблиці.

1. Заклад вищої освіти, факультету, кафедри	
2. Назва навчальної дисципліни	
3. Обсяг навчальної дисципліни	Вказати кількість кредитів та загальну кількість годин на вивчення навчальної дисципліни. Вказати семестр та навчальний рік
4. Дні, час, місце проведення навчальної дисципліни	Час і місце (номер аудиторії, лабораторії тощо) проведення навчальної дисципліни визначається відповідно до затвердженого розкладу занять (якщо розклад занять часто змінюється, можна зазначити «За розкладом»)

5. Викладач(-і)	Прізвище, ім'я, по батькові; науковий ступінь, вчене звання; посада. Зазначте всіх викладачів, зокрема й гостей
6. Контактна інформація	Вказати контактний телефон, за яким можна зв'язатися із викладачем у разі потреби (на розсуд викладача). Вказати контактний E-mail, за яким можна зв'язатися із викладачем за потреби. Вказати, де знаходиться робоче місце викладача. Зазначити формат і розклад проведення консультацій. Очні консультації: кількість годин і розклад присутності на кафедрі. Онлайн-консультації: розклад онлайн-консультацій, вказати посилання

Структурні елементи 7–12 оформлюються так:

7. Комунікація

Вказати, яким чином буде здійснюватися комунікація зі студентами (e-mail, соціальні мережі, телефон, очні зустрічі).

8. Анотація

навчальної дисципліни

Предмет вивчення дисципліни.

Пререквізити і постреквізити дисципліни (місце дисципліни в освітній програмі):

Пререквізити — вказати дисципліни, що містять знання, уміння й навички, необхідні для освоєння вказаної дисципліни. Рекомендується не тільки вказати перелік дисциплін, що передують вивченню даної дисципліни, а й конкретні знання й уміння, володіння якими суттєво полегшить засвоєння дисципліни, що вивчається.

Постреквізити — вказати дисципліни, для вивчення яких потрібні знання, уміння і навички, що здобуваються після закінчення вивчення даної дисципліни.

Мета дисципліни. Мета — це заздалегідь усвідомлений і планований результат навчальної діяльності здобувачів вищої освіти. Мету дисципліни рекомендується формулювати так, щоб була можливість

виміряти ступінь її досягнення, що зручно робити в інфінітивній формі (навчити, виробити, сформуванати тощо).

Завдання дисципліни. Завдання — це своєрідні підцілі, реалізація яких дасть змогу зрештою досягти заявленої мети.

Мета та завдання формулюються відповідно до робочої програми навчальної дисципліни. Формулювати мету та потрібно треба діагностично. Діагностично поставлену мету і завдання повинні описувати не абстрактні дії (дати, вирішувати), а конкретні результати того, хто навчається (знати, розуміти, застосовувати).

Очікувані результати. Кінцевий результат засвоєння змісту навчальної дисципліни. Вказується, що здобувач вищої освіти повинен вміти та знати.

9. Опис навчальної дисципліни

Форми та методи навчання. Вказати, що навчальну дисципліну буде викладено у формі лекцій (кількість годин) та семінарських (кількість годин)/практичних (кількість годин)/лабораторних (кількість годин) занять, організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти (кількість годин). Визначити, які методи навчання використовуються під час викладання дисципліни, чи передбачено проведення індивідуальних та групових консультацій.

Зміст дисципліни. Вказати перелік тем з назвами/загальні блоки.

Перелік рекомендованої літератури (основної). Вказати основні підручники або посібники, які необхідно мати здобувачам вищої освіти, у т. ч. чи будуть використовуватися освітні платформи або хмарні сховища.

До списку літератури для обов'язкового вивчення доцільно включати не більше 10 основних підручників або навчальних посібників, які, на думку викладача, максимально повно відображають зміст навчальної дисципліни. Бажано, щоб джерела для обов'язкового вивчення відповідали таким вимогам: зміст відповідає робочій навчальній програмі, сучасним вимогам науки і навчальної дисципліни; роки видання не виходять за гранично допустимі терміни старіння тощо (бажано за останні 10 років).

10. Оцінювання

Конкретно визначаються методи поточного контролю: усне опитування, контрольні письмові роботи, оцінювання виконання індивідуальних завдань, оцінювання розв'язання розрахункових задач, за-

хист результатів практичних, лабораторних робіт, оцінювання доповідей, оцінювання активності на занятті, тестування (бланкове або комп'ютерне), оцінювання есе, оцінювання виконання практичних навичок, захист історії хвороби.

Конкретно визначаються методи підсумкового контролю: усний залік, письмовий залік, диференційований залік, усний іспит, письмовий іспит, оцінювання портфоліо, тестування, захист проєктів тощо згідно зі специфікою та особливостями дисципліни, що вивчається.

Рекомендується ясно й чітко визначити, як планується здійснювати контроль, які форми контролю будуть переважно використовуватися, як буде здійснюватися оцінювання знань (розподіл балів) здобувачів вищої освіти.

Також слід зазначити, чи може здобувач вищої освіти отримати додаткові (бонусні) бали, та, якщо це так, то необхідно вказати, за який вид роботи і скільки балів.

11. Самостійна робота здобувачів вищої освіти

Цілі завдань для самостійної роботи повинні бути зрозумілі здобувачам вищої освіти; форма самостійної роботи та контроль повинні бути зрозумілими та доступними, містити алгоритми їхнього виконання. Критерії оцінювання й строки здачі завдань повинні бути чітко визначені й заздалегідь відомі здобувачам вищої освіти.

12. Політика навчальної дисципліни

Політика навчальної дисципліни визначається системою вимог, які викладач ставить до студента при вивченні дисципліни. Вимоги можуть стосуватися відвідування занять (неприпустимість пропусків, запізнь тощо); правил поведінки на заняттях (активна участь, виконання необхідного мінімуму навчальної роботи та ін.); заохочень і стягнень (за що можуть нараховуватися або відніматися бали тощо). Політику навчальної дисципліни рекомендується вибудовувати з урахуванням норм законодавства України щодо академічної доброчесності, Статуту, положень ОНМедУ та інших нормативних документів.

Політика щодо дедлайнів та перескладання — пропуски занять, лікарняні, мобільність тощо.

Політика щодо академічної доброчесності — конкретизувати, які практики щодо запобігання та виявлення порушень академічної доб-

рочесності, будуть застосовані у процесі вивчення навчальної дисципліни.

При прописуванні політики академічної доброчесності необхідно враховувати вимоги Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в науково-дослідній та освітній роботі здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників Одеського національного медичного університету.

Політика щодо відвідування та запізнень.

Використання мобільних пристроїв.

Поведінка в аудиторії.

Макет оформлення силябусу навчальної дисципліни наведений у Додатку 2.

ІІІ. МЕТОДИЧНІ РОЗРОБКИ ДО ЛЕКЦІЙ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Лекція — це логічно завершений, науково обґрунтований і систематизований виклад певного наукового або науково-методичного питання, ілюстрований, за потреби, засобами наочності.

Основна дидактична мета лекції — забезпечення орієнтовної основи для подальшого засвоєння навчального матеріалу.

Приклади формування мети лекційного заняття: оволодіти знаннями; визначити особливості, властивості, закони; усвідомити значення, роль; засвоїти особливості; ознайомитись з принципами організації, дій, улаштування, змістом; засвоїти інформацію; сформулювати поняття, уявлення; систематизувати знання; розширити знання, сферу, галузь; узагальнити знання, новий матеріал; завершити вивчення; установити взаємозв'язок, залежність.

Лекція є методологічною та організаційною основою для всіх навчальних занять, у тому числі самостійних. Методологічна основа — вводить здобувача вищої освіти в науку взагалі, надає навчальній дисципліні концептуальності. Організаційна основа — оскільки всі інші форми навчальних занять так чи інакше «зав'язані» на лекції, найчастіше логічно слідує за нею, спираються на неї змістовно і тематично.

Лекція складається з трьох частин: вступної, основної та заключної.

У *вступній частині* лектор повідомляє тему, мету, план лекції, дає стислий огляд рекомендованої літератури.

Основна частина містить всебічний аналіз питань, які вивчаються, та їхню систематизацію.

У *заключній частині* здійснюється короткий аналіз розглянутих під час лекції питань, формуються висновки і даються завдання на самостійну роботу.

Тематика лекцій визначається робочою програмою навчальної дисципліни.

Лекції викладаються лекторами-професорами і доцентами, а також, в окремих випадках, іншими висококваліфікованими фахівцями, які мають значний досвід наукової, науково-методичної та практичної діяльності. Лектор, який уперше претендує на читання лекцій, зобов'язаний розробити конспект лекцій та прочитати відкриту лекцію з отриманням не менш ніж двох позитивних рецензій. Лектор зо-

бов'язаний дотримуватися робочої програми навчальної дисципліни щодо тем лекцій та їхнього змісту, але має право не обмежуватися в питаннях трактування навчального матеріалу, формах і засобах доведення його до здобувачів вищої освіти.

Навчальний матеріал у методичних розробках до лекцій з навчальної дисципліни має бути пов'язаний з практичними/семінарськими/лабораторними завданнями.

Макет оформлення методичних розробок до лекцій з навчальної дисципліни наведений у Додатку 3.

IV. МЕТОДИЧНІ РОЗРОБКИ ДО ПРАКТИЧНИХ/СЕМІНАРСЬКИХ/ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Семінарське заняття — вид навчального заняття, у процесі якого систематизують, конкретизують, поглиблюють, контролюють й коригують знання здобувачів вищої освіти з найбільш складних теоретичних питань навчального курсу, формують навички самостійного пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, здатність презентувати результати власної діяльності в усній та письмовій формі, надавати відповідну аргументацію.

Семінарські заняття — логічне продовження лекцій. Це важлива форма розвитку самостійності мислення, творчості здобувача вищої освіти.

Метою проведення семінарів є поглиблення, розширення й конкретизація знань, а також перевірка ефективності та якості їхнього засвоєння. Приклади формування мети семінарського заняття: систематизувати та поглибити знання за темою, розділом; поглибити уявлення, сутність; залучити до аналітичної діяльності; поглибити знання; розширити знання, сферу, галузь; залучити до самостійного оперативного рішення; перевірити рівень засвоєння знань.

Основними завданнями семінарського заняття є: розвиток пізнавальної активності та самостійності, уміння творчо застосовувати матеріал лекцій; поглиблення і закріплення знань, отриманих в процесі вивчення предмета; сприяння розвитку творчого мислення, вміння логічно висловлювати й аргументувати свої думки, слухати один одного, продуктивно критикувати.

Семінарські заняття проводяться в аудиторіях або в навчальних кабінетах з однією академічною групою. Перелік тем і питань семінарських занять визначається робочою програмою навчальної дисципліни. Технологія організації та проведення семінарських занять передбачає попереднє визначення викладачем теми, основних питань, які винесено на обговорення, ознайомлення зі списком літератури для опрацювання та методичними рекомендаціями щодо систематизації результатів цієї роботи. Безпосередньо на заняттях обговорюють основні проблеми теми, дискутують, заохочують здобувачів вищої освіти до активності, відбивають підсумки, оцінюють діяльність здобувачів вищої освіти. На семінарському занятті викладач оцінює

якість виконання здобувачами вищої освіти індивідуальних завдань, їхні виступи, активність у дискусії, уміння формулювати й відстоювати свою позицію тощо. Здобувач вищої освіти має заздалегідь знати тему, перелік питань, що виносяться на семінарське заняття.

Семінарські заняття можуть проходити у таких формах:

— фронтальне семінарське заняття, що передбачає роботу всіх його учасників над темою та питаннями;

— семінарське заняття з підготовленими доповідями, що передбачає проведення роботи навколо кількох доповідей, інші учасники семінарського заняття вивчають основні джерела за обраною проблемою;

— комбіноване семінарське заняття співвідносить комбіновані форми роботи, тобто частина питань розробляється всіма учасниками, решта — підготовка доповідей та повідомлень.

Практичне заняття — це вид навчального заняття, на якому викладач організовує докладний розгляд здобувачами вищої освіти окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їхнього практичного застосування через індивідуальне виконання здобувачами вищої освіти відповідно до сформульованих завдань.

Основна дидактична мета практичного заняття — розширення, поглиблення й деталізація наукових знань, отриманих здобувачами вищої освіти на лекціях та в процесі самостійної роботи, спрямованих на підвищення рівня засвоєння навчального матеріалу, формування компетентностей, розвиток наукового мислення та усного мовлення здобувачів вищої освіти.

Приклади формування мети практичного заняття: сформувати навички в техніці виконання; навчити нового способу дії; оволодіти навичками; відпрацювати навички, прийоми; сформувати професійні уміння; засвоїти уміння самостійно використовувати знання, навички; сформувати чітке уявлення про послідовність; сформувати уміння застосовувати знання в комплексі; залучити до творчої діяльності. За метою і структурою практичні заняття є ланцюжком, який пов'язує теоретичне навчання і навчальну практику з дисципліни.

Тематика та плани проведення практичних занять із переліком рекомендованої літератури заздалегідь доводяться до відома здобувачів вищої освіти. Перелік тем і зміст практичних занять визначаються робочою навчальною програмою дисципліни. Зміст практичних занять із навчальної дисципліни має охоплювати все коло професійних умінь,

на підготовку до яких орієнтована дисципліна, а в сукупності усіх навчальних дисциплін охоплювати всю професійну діяльність, до якої готується фахівець.

Практичні заняття проводять викладачі кафедр (доценти, старші викладачі, викладачі, асистенти, аспіранти 3–4-го років навчання) в навчальних аудиторіях, навчальних кімнатах на базі лікарень, поліклінік, навчальних лабораторіях, оснащених необхідними технічними засобами навчання. Практичне заняття проводиться виключно зі здобувачами вищої освіти однієї підгрупи академічної групи (кількість підгруп в академічній групі визначає навчальний відділ). Здобувач вищої освіти має заздалегідь знати тему, перелік питань, що виносяться на практичне заняття.

Проведення практичного заняття ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі — наборі завдань різної складності для виконання їх здобувачами вищої освіти на занятті, засобах діагностики.

Практичне заняття включає проведення контролю знань, умінь і навичок здобувачів вищої освіти, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участі здобувачів вищої освіти, виконання завдань з їхнім обговоренням, виконання контрольних робіт, їхню перевірку, оцінювання.

Оцінки, отримані здобувачем вищої освіти за окремі практичні заняття, враховуються при підрахунку підсумкової оцінки з дисципліни.

Лабораторне заняття — це вид навчального заняття, на якому здобувачі вищої освіти під керівництвом викладача проводять натурні або імітаційні експерименти чи досліди у спеціально обладнаних навчальних лабораторіях з використанням устаткування, пристосованого до умов освітнього процесу.

Дидактичною метою лабораторного заняття є практичне підтвердження окремих теоретичних положень навчальної дисципліни, набуття практичних умінь і навичок роботи з лабораторним устаткуванням, обладнанням, обчислювальною технікою, вимірювальною апаратурою, методикою експериментальних досліджень у конкретній предметній галузі.

Приклади формування мети лабораторного заняття: експериментально підтвердити теоретичні положення; набути навичок роботи з лабораторним обладнанням, приладами; оволодіти методичною експериментальних досліджень.

Основними завданнями лабораторних занять є:

— формування практичних умінь відповідно до вимог щодо рівня підготовки здобувачів вищої освіти, встановлених робочою програмою навчальної дисципліни з конкретних розділів (тем);

— узагальнення, систематизація, поглиблення, закріплення отриманих теоретичних знань;

— вдосконалення умінь застосовувати набуті знання на практиці, реалізація єдності інтелектуальної та практичної діяльності;

— розвиток інтелектуальних умінь у майбутніх фахівців: аналітичних, проєктувальних, конструктивних та ін.;

— вироблення під час розв'язання поставлених завдань таких професійно значущих якостей, як самостійність, відповідальність, точність, творча ініціатива.

Перелік тем лабораторних занять визначається робочою програмою навчальної дисципліни. Лабораторне заняття проводиться, як правило, зі здобувачами вищої освіти, кількість яких не перевищує 1/2 академічної групи. Здобувач вищої освіти має заздалегідь знати тему, перелік питань, що виносяться на лабораторне заняття.

Виконання лабораторної роботи оцінюється викладачем. Безпосередньому виконанню лабораторної роботи може передувати контроль вихідного рівня знань здобувачів вищої освіти. Оцінка за кожну лабораторну роботу виставляється в журналі обліку їх виконання. Оцінки, отримані здобувачем вищої освіти за виконання лабораторних робіт, враховуються при виставленні підсумкової оцінки з відповідної навчальної дисципліни.

Особливу увагу потрібно звернути на дотримання вимог техніки безпеки під час виконання лабораторних занять. Загальні вимоги щодо техніки безпеки повинні бути вивішені в приміщенні, де виконується лабораторне заняття, специфічні вимоги викладені в методичних розробках до цієї роботи.

Макет оформлення методичних розробок до практичних/семінарських/лабораторних занять з навчальної дисципліни наведений у Додатку 4.

V. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Самостійна позааудиторна робота здобувача вищої освіти є основним засобом опанування навчального матеріалу, включає опрацювання навчального матеріалу, підготовку до лекцій та інших видів навчальних занять, виконання індивідуальних завдань, науково-дослідну роботу тощо і виконується в позааудиторний час.

Зміст самостійної роботи здобувача вищої освіти визначається робочою програмою навчальної дисципліни, методичними матеріалами, завданнями викладача.

Критерії визначення навчальних матеріалів, які можуть бути запропоновані здобувачам освіти для самостійного опрацювання:

— взаємозв'язок змісту навчального матеріалу для самостійної роботи з матеріалом, вивченим у процесі аудиторних занять;

— відповідність обсягу та рівня складності запропонованого навчального матеріалу реальним можливостям, рівню підготовленості здобувачів вищої освіти та часу, відведеному на самостійне вивчення цього матеріалу;

— змістовно-технологічний взаємозв'язок між формами та методами самостійного вивчення здобувачами вищої освіти навчального матеріалу, самоконтролю знань, з одного боку, та дидактичними вимогами до рівня засвоєння, засобами контролю та оцінювання набутих знань, з другого.

Самостійна робота здобувача вищої освіти забезпечується навчально-методичним комплексом навчальної дисципліни, передбаченим для вивчення конкретної дисципліни: підручник(и), навчальні та методичні посібники, конспект лекцій викладача, практикуми тощо, які мають також електронні версії, доступні здобувачам вищої освіти на інформаційному сайті ОНМедУ. Для самостійної роботи здобувачеві вищої освіти рекомендується відповідна наукова та фахова монографічна і періодична література.

Методичні матеріали для самостійної роботи здобувачів вищої освіти передбачають можливість проведення самоконтролю з боку здобувача. Самостійна робота здобувача вищої освіти із засвоєння навчального матеріалу може проходити в науковій бібліотеці ОНМедУ, навчальних аудиторіях, лабораторіях, комп'ютерних класах, а також у домашніх умовах.

Навчальний матеріал, передбачений робочою навчальною програмою навчальної дисципліни для засвоєння здобувачем вищої освіти у процесі самостійної роботи, вноситься на підсумковий контроль разом із навчальним матеріалом, який опрацьовувався під час проведення аудиторних занять.

Орієнтовний перелік форм індивідуальної самостійної роботи:

- вивчення основної та додаткової літератури;
- самостійний пошук знань з певної теми (за різними джерелами, у т. ч. за даними міжнародних комунікаційних мереж Internet тощо);
- робота з конспектами лекцій;
- робота з методичними розробками, рекомендаціями, вказівками;
- самостійне вивчення навчального матеріалу, об'єктів у відповідності з планом або алгоритмом дій;
- складання схем, таблиць, алгоритмів дій, їхні аналіз та висновки;
- розв'язання тестів, ситуаційних завдань;
- написання історії хвороби;
- підготовка рефератів, есе;
- виконання курсових та дипломних проєктів (можливо на відділеннях, де це передбачено навчальним планом);
- участь у роботі наукового студентського гуртка кафедри;
- підготовка (виступ) з доповідями на конференціях будь-якого рівня;
- участь в олімпіадах за профілем кафедри.

Контроль самостійної роботи здійснюється залежно від її виду та може передбачати такі форми: тестування; контрольні та розрахунково-графічні роботи; співбесіда; оцінювання розв'язання ситуаційних, клінічних завдань; захист історії хвороби; захист курсових робіт і проєктів; оцінювання доповідей, рефератів, есе тощо; перевірка виконання індивідуальних завдань під час практики; ділові ігри, творчі, наукові конференції; колоквиуми; захист результатів виконання лабораторних, практичних робіт; оцінювання виконання практичних навичок; інші форми.

Можливі форми самостійної роботи здобувачів вищої освіти, відповідні форми контролю та звітності представлені у табл. 1.

**Форми самостійної роботи
здобувачів вищої освіти
і відповідні форми контролю та звітності**

Види та форми самостійної роботи здобувачів вищої освіти	Форми контролю та звітності
<i>1. Підготовка до поточних аудиторних занять</i>	
Вивчення обов'язкової та додаткової літератури, текстів лекцій тощо	Активна участь у різних видах аудиторних занять
Виконання домашніх завдань	Перевірка правильності виконання завдань
Види та форми самостійної роботи здобувачів вищої освіти	Форми контролю та звітності
Підготовка до семінарських/практичних/лабораторних занять	Активна участь у семінарських/практичних/лабораторних заняттях
Підготовка до контрольних робіт та інших форм поточного контролю	Написання контрольної роботи
<i>2. Практична підготовка</i>	
Виконання практичних завдань, відпрацювання практичних навичок	Перевірка правильності виконання завдань
Курація хворих	Написання і захист історії хвороби
Написання історії хвороби	Захист історії хвороби
Проходження практики у лікувальному закладі	Захист звіту за результатами практики
<i>3. Навчально-дослідна робота</i>	
Пошук (підбір) та огляд джерел літератури за заданою проблематикою	Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять
Написання реферату (есе) за заданою проблематикою	Доповідь за матеріалами реферату (есе) під час аудиторних занять, її оцінювання та/або перевірка роботи викладачем
Аналітичний розгляд наукової публікації	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять
Аналіз конкретної клінічної ситуації (Case study)	Розгляд підготовлених матеріалів, метод «стандартизований пацієнт»
Підготовка дипломної роботи (проекту)	Захист дипломної роботи (проекту)

Види та форми самостійної роботи здобувачів вищої освіти	Форми контролю та звітності
<i>4. Наукова робота</i>	
Участь у наукових студентських конференціях і семінарах	Апробація результатів наукових досліджень на наукових студентських конференціях і семінарах
Підготовка наукових публікацій	Обговорення з викладачем підготовлених матеріалів, подання до друку результатів наукових досліджень
Виконання завдань у межах дослідницьких проєктів кафедри/циклової комісії	Використання результатів наукових досліджень у звіті з НДР, підготовка роботи на конкурс студентських наукових робіт

Навчальний час, відведений для самостійної роботи здобувача вищої освіти, регламентується робочим навчальним планом і становить, як правило, від 1/3 до 2/3 від загального обсягу навчального часу, відведеного на вивчення конкретної дисципліни. Враховуючи, що тижневе навчальне навантаження здобувача вищої освіти дорівнює 24–30 годин, щотижнева самостійна робота повинна становити не менше 12 годин.

При визначенні обсягу завдань викладач не повинен виходити за обсяг годин, відведених на самостійну роботу здобувачів вищої освіти. Для самостійної роботи здобувачів вищої освіти рекомендовано надавати для підготовки:

- до практичного заняття: 2–4 години;
- до семінарського заняття: 2–4 години;
- до лабораторного заняття: 2–3 години;
- до диференційного заліку: 6 годин;
- до іспиту: 10–30 годин;
- на кожну лекцію — 1 годину.

Приблизний розподіл годин на виконання завдань самостійної роботи здобувачем вищої освіти наведено у табл. 2.

Таблиця 2

Орієнтовні витрати часу на виконання окремих видів самостійної роботи здобувачів освіти

Вид самостійної роботи здобувачів вищої освіти	Витрати часу на виконання
Підготовка до лабораторних/практичних/семінарських занять	2–4 години на 2 години навчальних занять

Вид самостійної роботи здобувачів вищої освіти	Витрати часу на виконання
Поглиблена переробка інформації, отриманої безпосередньо на обов'язкових навчальних заняттях, у т. ч. опрацювання матеріалу, який викладено на лекціях за рахунок роботи з відповідними підручниками та особистим конспектом лекцій	1 година на 2 години лекційних занять
Окремі практичні роботи, що не потребують безпосереднього керівництва викладача	До 2 годин на роботу
Самостійне вивчення окремих тем або питань зі складанням конспекту	1 година на: — 6 сторінок тексту для клінічних дисциплін; — 12 сторінок тексту для гуманітарних дисциплін; — 1 сторінку перекладу
Реферати (есе)	3 години на: — 6 сторінок тексту для клінічних дисциплін; — 12 сторінок тексту для гуманітарних дисциплін
Розрахункові роботи (завдання) (у т. ч. на ЕОМ)	5–10 годин на 1 роботу
Графічні роботи	2–5 годин на роботу
Курсові роботи	15–60 годин на 1 роботу
Розв'язування завдань	0,5–1,0 година на 1 завдання
Підготовка письмових відповідей на проблемні питання	2 години на: — 1 сторінку тексту для клінічних дисциплін — 2 сторінки тексту для гуманітарних дисциплін
Підготовка до диференційованого заліку	6 годин
Підготовка до іспиту	від 10 до 30 годин

У ході проведення контрольних заходів викладач оцінює:
— рівень засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання;

- уміння використовувати теоретичні знання під час виконання практичних завдань;
- обґрунтованість і логічність викладення самостійно вивченого матеріалу;
- повноту розкриття теми дослідження;
- оформлення матеріалів згідно з висунутими вимогами.

Макет оформлення методичних розробок до самостійної роботи здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни наведений у Додатку 5.

ДОДАТКИ

Макет оформлення робочої програми навчальної дисципліни

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра _____
(назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи
_____ (Ім'я, прізвище)

« _____ » _____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

_____
(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти: _____

Галузь знань: _____

Спеціальність: _____
(код і назва спеціальності)

Спеціалізація (за наявності): _____

Освітньо-професійна/наукова програма: _____
(назва ОПП/ОНП)

20__–20__

Робоча програма складена на основі

_____

_____

Розробники:

(вказати прізвища, наукові ступені, вчені звання та посади розробників; всі, хто викладають зазначену навчальну дисципліну мають бути у числі розробників)

_____

_____

_____

_____

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри

Протокол № ___ від “___” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (_____)
(підпис) (Ім'я, прізвище)

Погоджено із гарантом ОПП/ОНП _____

_____ (_____)
(підпис) (Ім'я, прізвище)

Схвалено предметною цикловою методичною комісією з _____
дисципліни ОНМедУ

Протокол № ___ від “___” _____ 20__ р.

Голова предметної циклової методичної комісії з _____
дисципліни

_____ (_____)
(підпис) (Ім'я, прізвище)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № ___ від “___” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (_____)
(підпис) (Ім'я, прізвище)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

Протокол № ___ від “___” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (_____)
(підпис) (Ім'я, прізвище)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Загальна кількість:	Галузь знань (шифр і назва)	<i>Денна форма навчання</i> <i>Обов'язкова дисципліна/</i> <i>Дисципліна вільного вибору</i>
Кредитів: _____	Спеціальність (код і назва)	
Годин: _____		Спеціалізація (за наявності, назва)
Змістових модулів: _____	<i>Семестр</i>	
	<i>Лекції (год.)</i>	
	<i>Семінарські (год.)</i>	
	<i>Практичні (год.)</i>	
	<i>Лабораторні (год.)</i>	
	Рівень вищої освіти	
		<i>у т. ч. індивідуальні завдання (год.)</i>
		<i>Форма підсумкового контролю (згідно з навчальним планом)</i>

Примітка. Кількість годин має відповідати освітній програмі/навчальному плану.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни — компетентності, програмні результати навчання

Мета _____

Завдання _____

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів таких компетентностей:

— загальних (ЗК): _____

— спеціальних/фахових (СК/ФК): _____

Примітка. Указуються компетентності, елементи яких формуються відповідно до стандартів вищої освіти й освітньої програми, та їхні коди згідно із матрицею освітньої програми.

Програмні результати навчання (ПРН):

Примітка. Указуються результати навчання відповідно до матриці освітньої програми та їхні коди. Рекомендована кількість ПРН: для дисциплін обсягом 3 кредити — 3–5 ПРН, для дисциплін з більшою кількістю кредитів — 5–7 ПРН.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

- знати: _____
- вміти: _____

Примітка. Зазначена інформація не має суперечити ЗК, СК/ФК та ПРН. Цей пункт конкретизує те, що мають знати та вміти здобувачі вищої освіти після вивчення навчальної дисципліни.

3. Зміст навчальної дисципліни

Зміст має забезпечувати формування компетентностей (ЗК, СК/ФК), ПРН та відповідати рівню вищої освіти згідно зі Стандартом вищої освіти та/або Освітньою програмою.

Змістовий модуль 1 _____

Тема 1. _____

Тема 2. _____

Змістовий модуль 2 _____

Тема 3. _____

Тема 4. _____

**4. Структура
навчальної дисципліни**

Сумарна кількість годин за темами має відповідати загальній кількості годин, зазначених у розділі 1. Назви тем у цьому розділі формуються у загальному вигляді, щоб у подальших розділах (семінарські заняття, практичні заняття, лабораторні заняття, самостійна робота) їх конкретизувати, деталізувати та вказати вид роботи.

Назва теми	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		Лекції	семінари	практичні	лабораторні	СРС
Змістовий модуль 1. Назва						
Тема 1. Назва						
Тема 2. Назва						
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>						
Змістовий модуль 2. Назва						
Тема 3. Назва						
Тема 4. Назва						
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>						
<i>Індивідуальні завдання</i>						
Усього годин						

5. Теми лекційних/семінарських/практичних/лабораторних занять

5.1. Теми лекційних занять

№	Назва теми	Кількість годин
	Разом	

5.2. Теми семінарських занять

№	Назва теми	Кількість годин
	Разом	

Примітка. У разі якщо семінарські заняття не передбачені навчальним планом, цей розділ залишається з таким формулюванням: «Семінарські заняття не передбачені».

Якщо семінарські заняття передбачені, кількість годин має збігатися з кількістю годин у розділі 4.

5.3. Темы практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин
	Разом	

Примітка. У разі якщо практичні заняття не передбачені навчальним планом, цей розділ залишається з таким формулюванням: «Практичні заняття не передбачені».

Якщо практичні заняття передбачені, кількість годин має збігатися з кількістю годин у розділі 4.

5.4. Темы лабораторних занять

№	Назва теми	Кількість годин
	Разом	

Примітка. У разі якщо лабораторні заняття не передбачені навчальним планом, цей розділ залишається з таким формулюванням: «Лабораторні заняття не передбачені».

Якщо лабораторні заняття передбачені, кількість годин має збігатися з кількістю годин у розділі 4.

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

№	Назва теми/види завдань	Кількість годин
	Індивідуальні завдання	
	Разом	

Примітка. Кількість годин на самостійну роботу за кожною темою має збігатися з кількістю годин у розділі 4, питання для самостійної роботи мають бути більш детальними та конкретними з обов'язковим зазначенням виду роботи (доповідь, есе, реферат та ін.).

У разі якщо самостійна робота пропонується не за всіма темами, необхідно вказати номер теми, до якої пропонуються ці завдання, цей номер має збігатись із номером теми у розділі 4.

До самостійної роботи належать (на вибір викладача): підготовка до лекцій, практичних, семінарських, лабораторних занять; написання рефератів, есе; індивідуальне навчально-дослідне завдання (п. 2.2, 2.3 Положення про організацію освітнього процесу здобувачами вищої освіти в Одеському національному медичному університеті).

7. Методи навчання

Методи навчання пропонуються розробником, виходячи з академічної автономії викладача, та відображають фактичну роботу зі здобувачами вищої освіти. У разі потреби можна орієнтуватися на запропонований перелік у методичних рекомендаціях.

8. Форми контролю та методи оцінювання (у т. ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Методи контролю пропонуються розробником, виходячи з академічної автономії викладача, та відображають фактичну роботу зі здобувачами вищої освіти. У разі потреби можна орієнтуватися на запропонований перелік у методичних рекомендаціях.

Необхідно звернути увагу на те, що існують такі види контролю: поточний/періодичний та підсумковий. Обов'язково необхідно вказати критерії оцінювання.

Оцінювання поточної навчальної діяльності, одного практичного заняття: критерії оцінювання поточної навчальної діяльності, одного практичного заняття.

Оцінювання самостійної роботи студентів (індивідуальних завдань): критерії.

Оцінювання результатів навчання під час підсумкового контролю: критерії.

9. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Розподіл балів між поточним/періодичним і підсумковим контролем знань, які отримують здобувачі вищої освіти, відбувається відповідно до Положення про організацію освітнього процесу здобувачами вищої освіти в Одеському національному медичному університеті та Положення про навчально-методичне забезпечення освітнього процесу в Одеському національному медичному університеті.

10. Методичне забезпечення

Згідно з Положенням про організацію освітнього процесу здобувачами вищої освіти в Одеському національному медичному університеті та Положенням про навчально-методичне забезпечення освітнього процесу в Одеському національному медичному університеті, необхідно обрати відповідне навчально-методичне забезпечення навчальної дисципліни.

Можна вказати підручники, навчальні посібники, конспекти лекцій, навчально-методичні посібники, методичні рекомендації, методичні вказівки, видані викладачами кафедри.

11. Питання для підготовки до підсумкового контролю

Кількість питань для підсумкового контролю має бути в межах від 1/3 до 2/3 від загальної кількості годин, що відводяться на навчальну дисципліну. Наприклад: 3 кредити (90 годин) — від 30 до 60 питань.

12. Рекомендована література

Необхідно постійно оновлювати рекомендовану літературу. Основна література — перевага віддається україномовним виданням та/або виданим в Україні (рік видання — бажано не більше десяти років). Літературу необхідно оновлювати регулярно (бажано щороку).

Інші видання бажано перенести у додаткову літературу.

Видання іноземною мовою (мовою, що відповідає спеціалізації) можуть бути як в основній літературі, так і в додатковій.

До цього переліку можна включити також друковані наукові, навчально-методичні, науково-популярні та інші видання; електронні видання; аудіо- та відеозаписи; інші матеріали та джерела інформації.

Основна:

1. _____
2. _____

Додаткова:

1. _____
2. _____

13. Електронні інформаційні ресурси

У цьому розділі вказуються тільки офіційні сайти, які рекомендуються здобувачам вищої освіти для підготовки до занять (лекційних, практичних, семінарських, лабораторних, самостійної роботи), наприклад, сайти бібліотек, Coursera, відкриті державні реєстри, оприлюднені документи та офіційні сайти органів статистики, інших установ та організацій, відкриті бази даних тощо.

Макет оформлення силябусу навчальної дисципліни**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**Факультет _____
(назва факультету)Кафедра _____
(назва кафедри)**Силябус навчальної дисципліни**_____
(назва навчальної дисципліни)

Обсяг навчальної дисципліни	
Дні, час, місце проведення навчальної дисципліни	
Викладач(-і)	
Контактна інформація	

КОМУНІКАЦІЯ

Указати, як буде здійснюватися комунікація зі студентами (Е-mail, соціальні мережі, телефон, очні зустрічі).

**АНОТАЦІЯ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Предмет вивчення дисципліни _____

Пререквізити і постреквізити дисципліни (місце дисципліни в освітній програмі): _____

Мета дисципліни: _____

Завдання дисципліни: _____

Очікувані результати: _____

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Форми і методи навчання.

Курс буде викладений у формі лекцій: _____ год. та семінарських (_____ год.), практичних (_____ год.), лабораторних занять (_____ год.), організації самостійної роботи студентів (_____ год.).

Указати, які методи навчання використовуються під час викладання дисципліни.

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Назва теми

Тема 2. Назва теми

Тема 3. Назва теми

Перелік рекомендованої літератури (основної).

ОЦІНЮВАННЯ

Форми і методи поточного контролю: _____

Форми і методи підсумкового контролю: _____

Оцінювання знань (розподіл балів): _____

Можливість і умови отримання додаткових (бонусних) балів: _____

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Указати форми самостійної роботи, методи контролю, критерії оцінювання й строки здачі завдань.

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика щодо дедлайнів та перескладання: _____

Політика щодо академічної доброчесності: _____

Політика щодо відвідування та запізнь: _____

Використання мобільних пристроїв: _____

Поведінка в аудиторії: _____

**Макет оформлення методичних розробок
до лекцій з навчальної дисципліни**

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет _____
(назва факультету)

Кафедра _____
(назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи
_____ (Ім'я, прізвище)

« _____ » _____ 20__ р.

**МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА
ДО ЛЕКЦІЙ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Факультет, курс

_____

Навчальна дисципліна

_____

(назва навчальної дисципліни)

Затверджено:

Засіданням кафедри _____

Одеського національного медичного університету

Протокол № ____ від “ ____ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____

(підпис)

(_____)

(Ім'я, прізвище)

Розробники:

(вказати прізвища, наукові ступені, вчені звання та посади розробників; усі, хто викладають зазначену навчальну дисципліну, мають бути у числі розробників)

Примітка. У разі публікації методичних розробок як самостійної друкованої праці вчена рада факультету надає рекомендацію до друку за наявності двох рецензій, одна з яких зовнішня — від рецензента іншого закладу вищої освіти.

Лекція № 1

Тема: _____

Актуальність теми: _____

Мета: _____

Основні поняття: _____

План і організаційна структура лекції:

Зміст лекційного матеріалу (текст лекції)

Матеріали щодо активації здобувачів вищої освіти під час проведення лекції: питання, ситуаційні задачі тощо (за необхідності):

Загальне матеріальне та навально-методичне забезпечення лекції:

Питання для самоконтролю:

Список використаних джерел:

Лекція № 2

Лекція № 3

**Макет оформлення методичних розробок
до практичних/семінарських/лабораторних занять
з навчальної дисципліни**

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет _____
(назва факультету)

Кафедра _____
(назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи
_____ (Ім'я, прізвище)

«_____» _____ 20__ р.

**МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА
ДО ПРАКТИЧНИХ/СЕМІНАРСЬКИХ/
ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Факультет, курс

_____

Навчальна дисципліна

_____ (назва навчальної дисципліни)

Затверджено:

Засіданням кафедри _____
Одеського національного медичного університету

Протокол № ____ від “ ____ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (_____)
(підпис) (Ім'я, прізвище)

Розробники:

(вказати прізвища, наукові ступені, вчені звання та посади розробників; усі, хто викладають зазначену навчальну дисципліну, мають бути у числі розробників)

Примітка. У разі публікації методичних розробок як самостійної друкованої праці вчена рада факультету надає рекомендацію до друку за наявності двох рецензій, одна з яких зовнішня — від рецензента іншого закладу вищої освіти.

СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

Семінарське заняття № 1

Тема: _____

Мета: _____

Основні поняття: _____

Обладнання: _____

План:

1. Організаційні заходи (привітання, перевірка присутніх, повідомлення теми, мети заняття, мотивація здобувачів вищої освіти щодо вивчення теми).

2. Контроль опорного рівня знань (письмова робота, письмове тестування, фронтальне опитування з основної термінології тощо) (у разі необхідності).

3. Питання (тестові завдання) для перевірки базових знань за темою семінару:

---

4. Обговорення теоретичних питань:

Примітка. Обговорення теоретичних питань може відбуватись у формі відповідей на поставлені питання, диспутів, дискусій, виступів з доповідями, рефератами, обговорення доповідей та рефератів, рецензування відповідей здобувачів вищої освіти тощо.

5. Теми доповідей/рефератів:

Примітка. При підготовці доповіді, реферату, аналітичного огляду тощо здобувачі вищої освіти можуть, разом із цим, готувати дидактичні наочні матеріали у вигляді таблиць, кодограм, слайдів, малюнків, схем препаратів тощо.

6. Підбиття підсумків:

---

7. Список рекомендованої літератури (основна, додаткова, електронні інформаційні ресурси):

Основна:

Додаткова:

Електронні інформаційні ресурси:

Семінарське заняття № 2
Семінарське заняття № 3

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Практичне заняття № 1

Тема: _____

Мета: _____

Основні поняття: _____

Обладнання: _____

План:

1. Організаційні заходи (привітання, перевірка присутніх, повідомлення теми, мети заняття, мотивація здобувачів вищої освіти щодо вивчення теми).

2. Контроль опорного рівня знань (письмова робота, письмове тестування, фронтальне опитування тощо) (у разі необхідності):

— вимоги до теоретичної готовності студентів до виконання практичних занять (вимоги до знань, перелік дидактичних одиниць);

— питання (тестові завдання, задачі, клінічні ситуації) для перевірки базових знань за темою заняття.

3. Формування професійних вмінь, навичок (оволодіння навичками, проведення курації, визначення схеми лікування, проведення лабораторного дослідження тощо):

— зміст завдань (задачі, клінічні ситуації тощо);

— рекомендації (інструкції) щодо виконання завдань (професійні алгоритми, орієнтувальні карти для формування практичних вмінь і навичок тощо);

— вимоги до результатів роботи, у т. ч. до оформлення;

— матеріали контролю для заключного етапу заняття: задачі, завдання, тести тощо (у разі необхідності).

4. Підбиття підсумків:

_____

_____

5. Список рекомендованої літератури (основна, додаткова, електронні інформаційні ресурси):

Основна:

_____

Додаткова:

Електронні інформаційні ресурси:

Практичне заняття № 2
Практичне заняття № 3

ЛАБОРАТОРНІ ЗАНЯТТЯ

Лабораторне заняття № 1

Тема: _____

Мета: _____

Основні поняття: _____

Обладнання: _____

План:

1. Організаційні заходи (повідомлення теми, мети заняття, мотивація навчальної діяльності здобувачів вищої освіти).
2. Контроль опорного рівня знань (питання, тестові завдання, задачі).
3. Основні відомості з теорії або лекційних занять (за потреби).
4. Опис лабораторної установки (об'єкта спостереження) та вимірювальної апаратури.
5. Порядок виконання роботи та дотримання техніки безпеки.
6. Порядок обробки результатів замірів (спостережень).
7. Порядок оформлення та захисту виконаної лабораторної роботи, критерії оцінювання.
8. Контрольні питання (у разі потреби).
9. Список рекомендованої літератури (основна, додаткова, електронні інформаційні ресурси):

Основна:

Додаткова:

Електронні інформаційні ресурси:

Примітка. Особливу увагу потрібно звернути на дотримання вимог техніки безпеки під час виконання лабораторних занять. Загальні вимоги щодо техніки безпеки повинні бути вивішені в приміщенні, де виконується лабораторне заняття, специфічні вимоги — у методичних розробках до цієї роботи.

Лабораторне заняття № 2

Лабораторне заняття № 3

**Макет оформлення методичних розробок до самостійної роботи
здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни**

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет _____
(назва факультету)

Кафедра _____
(назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи
_____ (Ім'я, прізвище)

«_____» _____ 20__ р.

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Факультет, курс _____

Навчальна дисципліна _____
(назва навчальної дисципліни)

Затверджено:

Засіданням кафедри

_____
Одеського національного медичного університету

Протокол № ____ від “ ____ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____

(_____)

(підпис)

(Ім'я, прізвище)

Розробники:

(вказати прізвища, наукові ступені, вчені звання та посади розробників; усі, хто викладають зазначену навчальну дисципліну, мають бути у числі розробників)

Примітка. У разі публікації методичних розробок як самостійної друкованої праці вчена рада факультету надає рекомендацію до друку за наявності двох рецензій, одна з яких зовнішня — від рецензента іншого закладу вищої освіти.

Тема: _____

Мета: _____

Основні поняття: _____

План

1. Теоретичні питання:

Примітка. Залежно від складності та специфіки навчальної теми, наявності сучасної навчальної та наукової літератури цей розділ може бути викладений з різними рівнем деталізації (право вибору форми відображення змісту залишається за кафедрою):

I варіант: викладення змісту теми може бути наведене у вигляді тез, які відображають основні інформаційні блоки теми, головні її положення, поняття, критерії, ознаки, співвідношення, взаємозалежність тощо;

II варіант: виправданий у тих випадках, коли здобувачі вищої освіти мають можливість користуватися сучасною літературою з теми і відсутня необхідність детального викладення її у методичній розробці, у цьому разі методично виправданим буде відображення змісту теми у вигляді її структурно-логічної схеми;

III варіант: у разі відсутності достатньої кількості сучасної літератури з теми цей розділ у методичній розробці може бути наданий у вигляді тексту теми в розгорнутому та деталізованому варіанті;

IV варіант: за наявності відповідної літератури, яка деталізує зміст теми, цілком достатнє конкретне відсилання до певних літературних джерел.

Питання для самоконтролю:

Орієнтовні завдання для опрацювання теоретичного матеріалу:

- Скласти словник основних понять з теми.
- Заповнити орієнтувальну картку для самостійної підготовки здобувача вищої освіти з використанням літератури з теми (необхідність включення до методичних розробок орієнтувальної картки вирішується колективом кафедри).

Основні завдання	Вказівки	Відповіді
<i>Вивчити:</i>		
1. Етіологію	Назвати основні етіологічні фактори...	
2. Клініку	Скласти класифікацію клінічних проявів...	
3. Діагностику	Дати перелік основних методів діагностики...	
4. Диференційну діагностику	Заповнити таблицю диференційної діагностики захворювання...	
5. Лікування	Скласти типову схему лікування...	

2. Практичні роботи (завдання), які виконуватимуться:

---

3. Тестові завдання для самоконтролю:

Примітка. Пропонується використання тестових завдань (для здобувачів вищої освіти, яким у поточному році належить брати участь у ліцензійних тестових іспитах, доцільніше використовувати тести типу «Крок») і тестів, складених кафедрами для проведення ректорського контролю.

Продовження дод. 5

4. Індивідуальні завдання для здобувачів вищої освіти з теми:

---

5. Список рекомендованої літератури (основна, додаткова, електронні інформаційні ресурси):

Основна:

Додаткова:

Електронні інформаційні ресурси:

Тема: _____

Мета: _____

Основні поняття: _____

План

ДЛЯ НОТАТОК

Методичні рекомендації до складання та оформлення навчально-методичного забезпечення освітнього процесу в Одеському національному медичному університеті / уклад. : В. Г. Марічереда, І. П. Анненкова, В. І. Борщ та ін. — Одеса : ОНМедУ, 2022. — 60 с.

У методичних рекомендаціях комплексно представлені загальні відомості про склад, структуру, зміст і форми навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін, вимоги до оформлення робочих програм навчальних дисциплін; силабусів навчальної дисципліни; методичних розробок до лекцій з навчальної дисципліни; методичних розробок до практичних/семінарських/лабораторних занять з навчальної дисципліни; методичних розробок до самостійної роботи здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни.

УДК 61:378(083.131)

Навчальне видання

**Методичні рекомендації
до складання та оформлення
навчально-методичного забезпечення
освітнього процесу
в Одеському національному
медичному університеті**

Укладачі:

В. Г. Марічереда, І. П. Анненкова,
В. І. Борщ, С. Г. Котюжинська,
Н. Л. Кусик, Е. С. Бурячківський

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 3,45. Тираж 100. Зам. 2449.

Видано і надруковано Одеським національним медичним університетом.

65082, Одеса, Валіховський пров., 2.

Свідоцтво ДК № 668 від 13.11.2001

